

SEVİYE BELİRLEME SINAVLARININ MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA ETKİSİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ*

İsmail ŞAN**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, seviye belirleme sınavlarının matematik öğretiminde ne tür sorunlara yol açtığına dair öğretmen görüşlerinin neler olduğunu tespit etmektir. Bu amaçla bağlantılı olarak 21 maddelik bir açık uçlu yazılı anket formu araştırmacı tarafından hazırlanmış ve araştırmacının ulaşabildiği matematik öğretmenlerinden 17 tanesi ankete cevap vermiş olup bu anketler değerlendirmeye alınmıştır. Güvenirlik için araştırmacı ve alan uzmanı tarafından yapılan kodlamalar üzerinde iki kodlayıcı arasında uyum yüzdesi % 82 olarak hesaplanmıştır. Bu oran veri analizi açısından güvenirlığın sağlandığını göstermektedir. Elde edilen bulgular ışığında genel başarı düzeyinde düşüş, kazanımlara ulaşma düzeyinde azalma, disiplin sorunlarında artış, olumlu ders katılımında azalma temalarıyla ilişkili olmak üzere sorunların frekansının 45 olduğu, en fazla başarı düzeyindeki düşüşün atıf aldığı bununla birlikte kazanımlara ulaşma düzeyinde düşüş olduğu, disiplin sorunlarının arttığı ve derse olumlu katılımında azalma olduğuna değinildiği görülmüştür. SBS'nin öğrencilerdeki stres düzeyini artırdığı, matematik okur yazarı geliştirmenin sınav nedeniyle zorlaştığı, davranış bozukluklarının artması ve öğrencilerin programda yer alan konuları sınavda çıkan ve çıkmayan şekilde gruplama ve sınavda çıkmayan konulara çalışmama eğilimi gösterdikleri görülmüştür. Bulgulardan elde edilen sonuçlara dayalı olarak SBS kaldırılana kadar öğrencilerin "Sınav Yoluyla Öğrenme"ye tabi tutulması, matematik öğreticilerinin matematik okuryazarlığı konusunda hizmet içi eğitime tabi tutulması ve uygulamalı matematikçilerle matematik eğitimcilerinin sınav sorularını hazırlama konusunda işbirliği içinde çalışması önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: seviye belirleme sınavı, matematik öğretimi, öğretmen görüşleri

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Arş. Gör. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, El-mek: ismail.san@inonu.edu.tr

THE VIEW OF MATHEMATICS TEACHERS ABOUT PROBLEMS ENCOUNTERED DUE TO LEVEL DETERMINATION EXAM

ABSTRACT

The purpose of this study was determining the views of mathematics teachers about problems encountered at teaching process due to the Level Determination Exam. The work group of this study is constituted of 17 mathematics teachers. In the light of the obtained data 4 themes were determined. These themes are declining of academic success and the level of reaching educational goals, increasing the level of behavioral problems and positive participation to courses. According to the results, Level Determination Exam causes not only decreasing of success, level of reaching educational goals and positive attendance to courses but also increasing behavioral problems. The results show that LDE increases students' stress level and behavioral problems, makes harder to rise math literate students, clustering the subjects whether being asked or not at LDE. According to results using "Exam Based Learning Method" until repealing Level Determination Exam, preparing in service education program about mathematics literacy for mathematics teachers and cooperation between applied mathematicians and mathematics teachers about developing exam may help teachers to decrease the problems.

Key Words: level determination exam, teaching mathematics, teachers' view

Giriş

Eğitimin ortaya çıkmasıyla, insanların eğitilmiş olma ihtiyacı hissetmesi oldukça yakın tarihlere denk düşer. Helenistik çağda eğitilmiş insan, estetik değeri olan ve aynı zamanda bedenini terbiye edebilen kişiyken naif bir sanat anlayışı ve felsefe ise zamanla bu vasıflara eklenmiştir (Aytaç, 2009). İlerleyen çağlarda matematiğin ve doğa bilimlerinin ihtiyaç haline geldiği görülmektedir. İnsanın merak güdüsüyle paralel seyreden bilgi ihtiyacı, insanların bir anda bilgi oburu haline gelmesine ve aslında kullanmadığı yığınla bilgiyi zihninde depo etmesine yol açar olmuştur. İlk çağlardaki az sayıda insanın, az ama öz bilgiyle donanık olma çabası, kalabalık bilgi toplumlarına geçilirken her türlü bilginin sahibi olma çabası şeklini almaya başlamıştır (Doğan, 1994). Artan bilgi yığını, bu bilgilerin sonraki kuşaklara aktarımı görevini devletlerin üstlenmesini gerekli kılmıştır (Gültekin, 2000). Eğitimin işlevlerinden olan bireye meslek kazandırma (Erden, 2000) konusunda yönlendirmelerin erken yaşlarda olmaya başlaması ve bazı okulların daha yoğun talep görmesi ile ortaöğretime geçişte, birçok öğrenci arasından kimin daha vasıflı olduğunun tespiti gerekli olmuş ve bazı kıstasların ortaya konulmasını zorunluluk haline getirmiştir. Bu zorunluluğa ilaveten, eleme yöntemleri geliştirilmiş ve her geçen yıl artan adayla birlikte zorluk derecesi artırılmıştır.

Ülkemizde, 2009 yılında SBS'ye giren öğrenci sayısı 8. Sınıflarda 991.665 kişi olmuş ancak bunlardan 294.344 tanesi okullara yerleşebilmiştir. Gene aynı sınava giren öğrencilerin matematik net ortalaması 20 soruda 2.35 (%11,75) ile tüm dersler arasında en düşük düzeyde olmuştur (MEB, 2009).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013*

Aynı grup 2007 yılında 6.sınıfta sınav yapılmadığı için SBS'ye ilk olarak 2008 yılında yani 7.sınıfta girmiş ve grubun matematik net ortalaması 18 soruda 5,2 (%28,88) olmuştur. Sınavın standart koşullarda yapıldığı göz önüne alındığında öğrenci grubunun başarısında düşüş olduğu söylenebilir (MEB, 2009).

2010 yılında yapılan SBS'deki matematik net ortalaması 20 soruda 5 (%25) (Açı Dershanesi, 2010), 2011 yılında 20 soruda 3,19 (%15,95) (MEB, 2011) ve 2012 yılında 20 soruda 4,39 (%21,95) (MEB, 2012) ile tüm dersler arasında en düşük düzeyde kaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin sınav başarısındaki düşüş sınav sistemi hakkında fikir yürütmemiz için bir veri olsa da, sistemin içinden gelecek dönütlere de ihtiyaç vardır. Özellikle sistemin içinde yer alan öğretmenlerin görüşlerinin, matematik eğitiminde sınav sisteminden kaynaklanan sorunların neler olduğu konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, insanların yaşadığı dünyayı tüm yönleri ile anlama ve tanımlama çabasında olan bir veri analizi türüdür. Fenomenleri özel yapıları içerisinde inceleyen ve doğallığı temelinde ele alan bir araştırma yaklaşımıdır (Myers'den ve Malterud'dan akt: Yeşil, 2010: 52). Ölçümlerin ve gözlemlerin kesinlik taşımadığı, konusu insan davranışları olan araştırmalardır (Arıkan, 2011: 23). Nitel araştırmada insanların kendilerinin ve diğerleriyle olan ilişkilerinin incelenmesini sağlayan ve daha çok karşılıklı etkileşim gerektiren stratejiler kullanılmaktadır (Böke, 2009: 16). Nitel araştırmalarda kullanılan açık uçlu yazılı anket tekniği ile veriler toplanmıştır. Açık uçlu yazılı anketler, belli bir konu hakkında derinlemesine bilgi toplamak amacıyla kullanılır. Nitel araştırmalarda; amaçlar, daha çok açık uçlu sorularla ifade edilmektedir. Bunun nedeni, açık uçlu soruların araştırmacılara esnek davranabilme imkânı sağlamasıdır (Yeşil, 2010: 58).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada seviye belirleme sınavlarının matematik öğretiminde ne tür sorunlara yol açtığına dair öğretmen görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2009-2012 yılları arasında Mardin, Hatay, Bilecik, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Eskişehir illerinde görev yapan 9 ortaokul matematik ve 8 ilkökul öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteler, bölümler, lisansüstü eğitim ve görev yaptıkları il bilgileri tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubu ve Özellikleri

Öğretmenler	Eğitim Bilgileri			Görev Yeri
	Üniv.	Bölüm	Lisans Üstü Eğitim	
K1	OGÜ	İMÖ	Var	Mardin
K2	OGÜ	İMÖ	Var	Bilecik
K3	OGÜ	İMÖ	Var	Eskişehir
K4	OGÜ	İMÖ	Var	Eskişehir
K5	ÇÜ	SÖ	Yok	Hatay
K6	MKÜ	SÖ	Yok	K.Maraş
K7	AMÜ	SÖ	Yok	D.Bakır
K8	ÇÜ	İMÖ	Var	Hatay
K9	MKÜ	İMÖ	Var	Bilecik
K10	MKÜ	İMÖ	Yok	Mardin
K11	ÇÜ	SÖ	Yok	Eskişehir
K12	AMÜ	SÖ	Var	Hatay
K13	MKÜ	İMÖ	Var	D.Bakır

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

K14	OGÜ	İMÖ	Yok	Mardin
K15	ÇÜ	SÖ	Yok	Bilecik
K16	AMÜ	SÖ	Yok	K.Maraş
K17	AMÜ	SÖ	Var	D.Bakır

OGÜ: Osmangazi Üni. ÇÜ: Çukurova Üni. MKÜ: Mustafa Kemal Üni.

AMU: Adnan Mend. Üni. İMÖ: İlköğretim Mat. Öğrt. SÖ: Sınıf Öğrt.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler açık uçlu yazılı anket ile toplanmıştır. Anket hazırlanırken alan yazın taraması yapılmıştır. Çalışmanın amacına uygun maddeler bir araya getirilmiş ve bu maddeler bazı başlıklar altında toplanmıştır. Belirlenen maddelerden bazıları soru ifadesi haline getirilerek ankete alınmıştır. Gerekli düzeltmelerin yapılmasının ardından 21 açık uçlu sorudan oluşan anket hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada araştırmacı ile nitel araştırma konusunda deneyimli bir başka öğretim görevlisi ayrı ayrı yazılı verileri kodlamışlardır. Güvenirlik için her iki araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar üzerinde Güvenirlik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) X 100 formülü uygulanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). İki kodlayıcı arasında uyum yüzdesi % 82 olarak hesaplanmıştır. Bu oran veri analizi açısından güvenirliliğin sağlandığını göstermektedir. Araştırmacı ve uzman öğretim üyesi tarafından yapılan kodlamalarda uyum gösteren kodlar, temalara ulaşmada temele alınmış ve uyumayan kodlar analiz dışı bırakılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLARI

SBS'nin kaynak teşkil ettiği sorunların, derse katılım, disiplin sorunları, genel başarı düzeyindeki düşüş, kazanımlara ulaşma düzeyindeki azalma başlıklarında toplandığı görülmüştür.

SBS'nin Kaynak Teşkil Ettiği Sorun Temalarına İlişkin Genel Bulgular

Araştırmada yer alan matematik öğreticilerinin anket maddelerine verdikleri yanıtlara bakıldığında bazı sorunlara temas edildiği görülmüştür. Bu sorunlara ilişkin ifadelerle bakılarak yapılan sınıflandırmada sorunlar temalara ayrılmıştır. Temalara ilişkin bulgular tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. SBS'nin Kaynak Teşkil Ettiği Sorun Temalarına İlişkin Dağılımı

Tema Kodu	Sorun Temalar	Toplam	
		Kaynak(n)	Frekans(f)
Tema 1	Genel Başarı Düzeyindeki Düşüş	15	19
Tema 2	Kazanımlara Ulaşma Düzeyindeki Azalma	11	13
Tema 3	Disiplin Sorunlarında Artma	9	9
Tema 4	Derse Olumlu Katılımda Azalma	5	4
Toplam		17	45

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin 4 farklı sorun temasına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu sorun temalarından en fazla genel başarı düzeyindeki düşüş; en az ise derse katılım kaynaklı sorunların belirtildiği görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Genel Başarı Düzeyindeki Düşüş Sorununa İlişkin Bulgular

Sorun temaları arasında en fazla öğrencilerin genel başarı düzeyleri arasında uçurumlar meydana gelmesi sorununa değinilmiştir. Genel başarı düzeyindeki düşüş sorununa ilişkin bulgular tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin en fazla sınav stresi nedeniyle öğrencilerin psikolojisinin yıpratıldığı eleştirisini getirdiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, öğrenci başarı düzeyleri arasındaki uçurumların büyüdüğü, eğitime yeteri kadar zaman ayıramama ve dersanelerin öneminin artması da sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel başarı düzeyindeki düşüşe ilişkin sorunlardan olan öğrencilerin sınav stresi nedeniyle yıpratıldığı sorununu ortaya koyan öğretmenler, öğrencilerin soru çözmeyi öğrendikleri bilgileri kullanmaktan daha değerli gördüklerini belirtmişlerdir. Örneğin; K2

“Eskiden öğrenciler ‘biz bunu hayatın neresinde kullanacağız ki?’ diyerek işlenen konuları eleştirirlerdi. Ancak şimdi, evlerine giden yolu anlatsam dahi, ‘sınavda çıkmayacaksa bilmesek de olur’ diye eleştiriyorlar”(K2).

Tablo 3. Genel Başarı Düzeyindeki Düşüşe İlişkin Sorunların Kişisel Bilgilere Göre Dağılımı

Sorunlar	Üniversite				Bölüm		L.Ü. Eğitim		f
	OGÜ	ÇÜ	MKÜ	AMÜ	İMÖ	SÖ	Var	Yok	
Öğrencilerdeki stres düzeyi	3	1	1	2	5	2	3	4	7
Ders saatinin azlığı	1	2	1	-	1	3	3	1	4
Başarı düzeyleri arasında uçurum oluşması	3	1	-	-	3	1	3	1	4
Öğretimin Eğitime baskınlaşması	3	1	-	-	3	1	3	1	4
Toplam	10	5	2	2	12	7	12	7	19
Ortalama*	2	1,25	0,5	0,5	1,33	0,88	1,33	0,87	1,12

*Ortalama=frekans/gruptaki birey sayısı

Diğer yandan K17 “Sınavlarda o kadar çok ayrıntı isteniyor ki, bazen ben bile sınav anında o soruyu görsem cevaplayamayabileceğimi düşünüyorum. Bu kadar ayrıntıyı anlatmak için programda ayrılandan daha fazla zaman gerekmekte (K17).” diyerek ders saatinin azlığından yakınmaktadır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi, öğretmenlerin, SBS nedeniyle öğrencilere katkı yapmakta zorlandıkları görülmektedir.

Öğrenciler arasındaki düzey farkının SBS nedeniyle daha da belirginleştiğini belirten K13’e göre ise: “Önlerinde okumuş bir yakınları olan öğrenciler için iyi bir sistem. Çünkü bu yakınları onlara evde de rehberlik ediyor. Ancak diğer taraftan, önünde iyi bir örnek olmayan öğrenciler için SBS tam bir korku filmi gibi. Ev ortamları nedeniyle derse yönelemedikleri için gün geçtikçe geri kalıyorlar ve bu da okuldan iyice soğumalarına neden oluyor.” (K13)

SBS nedeniyle eğitimin geri plana itildiğini belirten öğretmenlerden K2: “Öğrenci olduğum zamandan bu zamana birçok kereler sistem değişikliği oldu. Her seferinde de eğitim geri plana, öğretim ön plana çıktı. Bu nedenle, az ahlaklı ve çok hırslı öğrenciler gün geçtikçe daha iyi yerlere gelmeye başladılar.”(K2) demektedir.

Kazanımlara Ulaşma Düzeyindeki Azalma Sorununa İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, SBS ile ilgili bir diğer sorunun öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerindeki düşüş olduğu görülmüştür. SBS nedeniyle matematik derslerinde görülen sorunlara ilişkin bulgular tablo 4’de verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Tablo 4. Kazanımlara ulaşma düzeyindeki düşüş sorununun öğretmenlerin kişisel bilgilerine göre dağılımı

Sorunlar	Üniversite				Bölüm		LÜ Eğitim		f
	OGÜ	ÇÜ	MKÜ	AMÜ	İMÖ	SÖ	Var	Yok	
Tema 2 Matematik okuryazarı yetiştirmenin sınav nedeniyle zorlaşması Proje ve performans ödevlerini zaman kaybı olarak görme Sınav içeriğinin geniş olması Uzak çevreden örneklerin olması	2	1	2	-	2	3	2	3	5
	1	1	1	-	1	2	2	1	3
	2	-	-	1	2	1	2	1	3
	1	1	-	-	1	1	1	1	2
Toplam	6	3	3	1	6	7	7	6	13
Ortalama	1,20	0,75	0,75	0,25	0,67	0,88	0,77	0,75	0,77

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin, hazırlanan programda sürekli vurgusu yapılan matematik okur-yazarlığına ulaşmayı sağlamada en büyük engel olarak SBS'yi gördükleri görülmektedir. Öğretmenler, öğrencilere matematiğin dikte ediliyor olmasının onu antipatik kıldığı ve bu nedenle sevmek yerine mecburiyet duymalarına sebep olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde, proje ve performans ödevlerinin de öğrencilerce olması gereken özveriyle hazırlanmamasında en büyük faktörün zaman kaybı olarak görülmesi olduğu ve okul başarısındaki belirleyici faktör olan bu ödevlerin SBS için herhangi bir anlam ifade etmiyor olduğunu düşünmeleri nedeniyle dersanelere yönelmelere dikkat çekilmiştir. Sınav içeriğinin geniş olduğu yorumu ve bazı soruların, öğrenciler için oldukça soyut ve anlamsız kaldığı sorunlarının tabloda belirtildiği görülmektedir.

K1'e göre "Matematik okuryazarı olabilmek bir gönül işi olmasına rağmen, SBS'de bunun dikte ediliyor olması, öğrencilerde olumsuz bir çerçeveye yerleşmekte. Bunu değiştirmek hiç de kolay değil ve çoğu zaman imkânsız oluyor." (K1).

K14 ise bu konuda "Matematik okuryazarı bir toplumu yetiştirme hayalini kurmadan önce aynaya bakmamız gerekiyor. Bizim ne kadar matematik okuryazarı olduğumuz bile şüpheliyken, öğrencilerimize bu yetiyi kazandırmamızın ne derece mümkün olduğunu bilemiyorum. Bizlere bu sorumluluğu yükleyen sistemin gözden geçirilmesi gerek." diyerek hem kendi yetersizliğini hem de sistemin içinden gelen biri olarak öğretmen yetiştirme sistemini eleştirdiği görülmektedir (K14).

Proje ve performans ödevlerinden verim alınamamasının da kazanımlara ulaşmayı engellediği belirtilmektedir. Bu konuyla ilgili K5: "Proje ve performans ödevlerinin zevkli geçeceğini ve harika ürünler ortaya çıkacağını düşünüyordum. Ancak her seferinde derme çatma ödevlerle başkalarına hazırlatıldığı gün gibi ortada olan ödevleri görmek beni her defasında hayal kırıklığına uğrattırıyor. Ödevleri verdiğimde öğrenci velilerinden 'lütfen az ödev verin, kendi işlerimi yapamaz oldum' şeklinde şikayetler alıyorum"(K5) dediği ve öğrencilerin proje ve performans ödevlerinden alması gereken faydayı almadıklarını ifade ettiği görülmektedir.

Sınavın içeriği ile ilgili eleştiri getiren öğretmenlerden K16'ya göre: "Sınavın hangi konuları kapsadığını tahmin etmek oldukça zor. Elimizdeki programda 4 hafta olan konulardan soru gelmezken, 1 saatlik konudan soru sorulabiliyor. Bu nedenle tüm içeriğin öğrencilere verilmesi gerekirken, süre bu içeriğin tamamını vermek için uygun değil."(K16) diyerek, sınavın ölçülmesi gereken özelliklerin kazanılma düzeyini ölçmek yerine doğrudan elemeyi sağlayıcı sorulardan oluştuğunu, bunun da kazanımlara ulaşma fikrini rafa kaldırmayı gerektirdiğini belirtmektedir.

Sınavdaki bazı soruların öğrenciler için soyut kaldığı eleştirisini getiren K7'ye göre ise: "Öğrenciler, havuzun dolum sırasında havuzun yarı yerine yerleştirilen musluk tarafından boşaltılma sebebini sorduklarında cevap veremedim." (K7) demektedir. Bu öğretmene göre,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

SBS'deki soruların yakın çevreden olduğunun söylenemeyeceği ve bu nedenle sınav kazanım olarak belirtilen davranışlara ulaştırmada yetersiz kalmaktadır.

Disiplin Sorunlarındaki Artış Sorununa İlişkin Bulgular

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, SBS'nin sebep olduğu sorun kaynaklarından birinin de disiplin sorunları olduğu görülmektedir. SBS'nin matematik öğretiminde karşılaşılan disiplin sorunlarına etkisine ilişkin bulgular tablo 5'te verilmiştir.

Öğretmenlerin, SBS'den kaynaklanan sorunlardan biri olarak gördükleri disiplin sorunlarındaki artışa ilişkin farklı tespitleri göze çarpmaktadır. Tablo 5 incelendiğinde bu sorunlardan ilkinin davranış bozukluklarının artması olduğu görülmektedir. Bu sorunun beraberinde getirdiği kuralların çiğnenmesi, kavgaların artması ve öğretmenlere olan saygının azalması sorunları da öğretmenlerin değindiği sorunlar arasında yer almaktadır.

Tablo 5. Disiplin sorunlarındaki artış sorununun kişisel bilgilere göre dağılımı

Sorunlar	Üniversite				Bölüm		LÜ Eğitim		f
	OGÜ	ÇÜ	MKÜ	AMÜ	İMÖ	SÖ	Var	Yok	
Tema 3 Davranış bozukluklarının artması Kuralların çiğnenmesi Öğretmenlere olan saygının azalması	3	1	-	1	3	1	2	3	5
	2	-	-	-	2	-	1	1	2
	2	-	-	-	2	-	-	2	2
Toplam	8	1	-	1	8	1	4	5	9
Ortalama	1,6	0,25	-	0,25	0,89	0,13	0,45	0,63	0,53

Davranış bozukluklarındaki artışa dikkat çeken öğretmenlerden K3'e göre: "Konular SBS'de çıkanlar ve çıkmayanlar olarak ikiye ayrılıyor. Öğrenciler, SBS'de çıkmayacak konular işlenirken not bile tutmuyorlar. Bu da ders dışı davranışları beraberinde getiriyor." (K3) demektedir. Bu ifadeden de anlaşılacağına göre, öğrencilerin ilgi alanlarında bir eksen kaymasının meydana geldiği ve derslerden zevk alamayan öğrencilerin ders dışı etkinliklere yöneldiği görülmektedir.

Öğrencilerin kuralları çiğneme eğilimine girdiklerini belirten K2'ye göre: "Dönem başında öğrencilerle dershanedeki öğretmenlerin sorduklarını bana, benim sorduklarımı onlara çözdürmeme konusunda anlaşmıştık. Bunu kural olarak belirtmeme rağmen, okul ödevlerini dersane öğretmenlerine yaptırdıklarını öğrendiğimde çok üzülüyorum." (K2).

Öğretmenlerin, SBS nedeniyle kendilerine olan saygının azaldığını düşündükleri görülmektedir. K5'e göre: "Öğrenciler, sınav sonucunu, okul başarısından daha üstün görmeye başladı. Bu nedenle sınava yatırım olması için soru çözmek istiyorlar. Ben programdaki etkinlikleri yaptığımda ise, bazı öğrencilerin derse karşı ilgisiz davranmakta ve başka şeylerle uğraşmaktadırlar." (K5).

Derse Katılım Sorununa İlişkin Bulgular

SBS'nin sebep olduğu düşünülen sorunlardan birinin de derse katılım sorunu olduğu görülmektedir. SBS'den kaynaklanan katılım sorununa etkisine ilişkin bulgular tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin konuları seçmesi, olumlu katılımlarının azalması ve derslerin kaynatılması sorunlarının SBS'den kaynaklanan derse katılım sorunları olarak göze çarptığı görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Tablo 6. Derse katılım sorununun kişisel bilgilere göre dağılımı

Sorunlar	Üniversite				Bölüm		LÜ Eğitim		f
	OGÜ	ÇÜ	MKÜ	AMÜ	İMÖ	SÖ	Var	Yok	
Tema 4 Konu seçme davranışının artması Olumlu katılım oranının düşmesi Derslerin kaynatılması	1	1	-	-	1	1	1	1	2
	1	-	-	-	1	-	1	-	1
	-	-	1	-	-	-	-	1	1
Toplam	2	1	1	-	2	1	2	2	4
Ortalama	0,4	0,25	0,25	-	0,23	0,13	0,23	0,25	0,24

Konu seçme davranışının SBS ile birlikte artış gösterdiğini savunan K1: “Öğrenciler SBS’de çıkmayan konularla ilgili ödevleri özensiz bir şekilde hazırlamaktadırlar. Bu da konular arasındaki bütünlüğün yeterince sağlanamaması ve programın veriminin düşmesini beraberinde getirmektedir.” diyerek SBS nedeniyle bütüncül ele alınması gereken matematiğin bütünlüğünü koruyamadığını ve bunun da ezberciliğin önünü açtığını belirtmektedir. Benzer şekilde K7: “Ders katılımını artırmak için derslerimi tamamen dershanelerden aldığım yaprak testler ve konu anlatımlı kitaplarla işliyorum. Kitaplardaki alıştırmalardan dershanelerin verdiği testleri kullanarak öğrencileri sınava hazırlamak daha mantıklı geliyor.” demekte ve bu şekilde SBS ile matematik öğretim programları arasındaki uyumsuzluk nedeniyle derse katılımı artırmak için sınavlara yönelik ders işlediğini belirtmektedir.

Öğrencilerin eskisine oranla derse daha fazla katılmasına rağmen, bu katılımın eskisine oranla daha az verim sağladığını düşünen K4: “SBS sonrasında öğrenciler derse daha fazla katılmaya başladı. Ancak bu katılıma rağmen öğrencilerin daha önce kullandığım ölçeklerden elde ettikleri ortalama puanlar düşüş gösteriyor. Bu da katılımın olumsuzdan olumsuz gittiğini göstermektedir.” diyerek, derse katılımdan elde edilen verimin azalmasına vurgu yapmaktadır.

Öğrencilerin konular arasında bağlantı kurmasının bir noktaya kadar verimi artırdığının farkında olduğunu belirten K5: “Öğrencilerin merakını gidermek için sorular sorduğunu görmek güzel. Ancak bazı soruları cevaplamak için birçok bağlantının kurulmasının gerekiyor olması, konular arasında geçişler yapmayı gerektirdiği için bazen ders içinde geldiğimiz noktaya gelme sebebimizi bile hatırlayamayabiliyoruz. Bu da bazı öğrencilerin bunu dersi kaynatmak için kullanmasına sebep oluyor.” diyerek, SBS’de çıkan konuların öğrencileri korkutması nedeniyle sınıf yönetiminin daha da zorlaştığına vurgu yapmaktadır.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Matematik öğreticilerinin SBS nedeniyle ne tür sorunlar yaşadığının araştırıldığı bu çalışmada bazı sorun temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Bu temaların ilki olan genel başarı düzeyindeki düşüş sorununa ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde, öğrencilerdeki stres düzeyinin SBS ile birlikte arttığı görülmektedir. Stres ile kaygı arasında bir benzerlik olsa da stresi kaygının üst düzeyi olarak düşünmek yerindedir. Kaygının çok olması veya aşırı azlığı durumlarında öğrenme oranının azaldığı bilinmektedir. Burada bahsi edilen aşırı kaygı nedeniyle öğrencilerin başarıları düşmüş olabilir. Çalışmada bahsi edilen ders saati azlığının ise stres düzeyinin artması nedeniyle iyice gözle görülür hale geldiği görülmektedir. Zira öğrencilerdeki aşırıya varan kaygılar sonrasında konulara daha fazla zaman ayrılması gerektiği düşünülebilir. Bunun sonucu olarak da programda yer alan konuların yetiştirilmesi zorlaşmakta ve ders saatinin artırılması gerektiği belirtilmektedir. Diğer taraftan, SBS ile birlikte ailedeki ilgi düzeyinin de ön plana çıktığı belirtilmiştir. Ailesi ilgili olan öğrenciler ile ilgisiz olan öğrenciler arasında neredeyse uçurumların oluştuğu ve bunun da okullardaki eğitimin kalitesini düşürdüğü belirtilmiştir. Bu bulgunun ortaya çıkmasında, SBS hazırlık kurslarına gidip-gidememe ayrımının etkili olduğu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

söylenbilir. Eğitilmiş olma ile öğretilmiş olmanın ayırımına da dikkat çekilmiştir. Son zamanlarda öğretilmiş olmanın eğitilmiş olmaktan daha değerli hale geldiğini iddia eden bulgunun ortaya çıkmasında eğitilmiş kişilerin karıştığı dolandırıcılık olaylarının artması etkili olmuş olabilir.

Kazanımlara ulaşma düzeylerinin azalması sorununa ilişkin bulgular incelendiğinde matematik okuryazarlığına vurgu yapıldığı görülmektedir. Matematik okuryazarlığı kavramının yeni programda altının çizilmesine rağmen, SBS gibi bir sınav nedeniyle bu kazanıma ulaşmanın zorlaştığı belirtilmektedir. Bu bulgunun ortaya çıkmasında öğretmenlerin yeteri kadar matematik okuryazarı olmamasının etkisi olabilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin SBS'ye hazırlanmaları sırasında soru çözmeye yönelmesi ve bunu da hızlıca yapmayı başarabilmesi için bolca soru çözmesi gerekmesinin gerekli olduğu düşünüldüğünde program kapsamında verilen ödevlerin zaman kaybı olarak düşünülmesi de etkili olmuş olabilir. Sınav konularının içeriğinin herhangi bir tarafından gelebiliyor olması da öğretmenlerce sorun olarak görülmektedir. Soruların tüm konuları ağırlığınca kapsamaması gerekirken, bazı önemli konularla önem verilmeyen konulardan eşit sayıda soru çıkması öğretmenler tarafından eleştirilmektedir. Bazı öğretmenlere göre ise sınavdaki bazı sorular öğrenciler için soyut kalmakta ve bu nedenle öğrencilere anlamsız gelmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğrencilerin matematik konularını ezberlemek zorunda kalıyor olmasının etkili olabileceği gibi öğretmenlerin yeterince donanımlı olmamasının veya matematiğin uygulamalı alanının ihmal ediliyor olması da etkili olabilir.

Davranış bozukluğu sorununa değinen öğretmenlerin öğrencilerin motivasyonu konusunda sorun yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin konulara güdülenmesi için gereken uyarıcı SBS olmakla birlikte sınavda soru sorulmayan konuların ihmal edilmesi öğrencilerin işlerini zorlaştırmış ve konular arasındaki olası bağlantıların da benzer şekilde kaçırılmasına sebep olmuş olabilir. Öğrencilerdeki kuraldışı hareketlerin artması da kaygı dengesizliğine ve dolayısı ile de SBS'ye bağlanmış görülmektedir. Öğretmenlerin programdaki rolleri düşünüldüğünde, öğreten olmaktan ziyade yol gösteren olmaları gerekmektedir. Bu nedenle öğrencileri yönlendirmeleri gerekirken, dersanelerdeki öğretmenlerin öğreten konumunda olmaları nedeniyle, dersane öğretmenlerine olan saygının okuldaki öğretmenlere olandan daha fazla olmaya başlaması, öğretmenlerin kendilerine olan saygıda azalma hissetmelerine sebep olmuş olabilir.

Derse katılım da sorun olarak belirtilmektedir. Öğrencilerin eskisine oranla derse katılımının kalitesinin azaldığı, miktar olarak artsa da dersi kaynatma girişimlerinin arttığı belirtilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında öğrencilerin öğretmenlere olan saygılarının azalmasının etkisi olduğu düşünülebilir. Programda, öğretmenlere biçilen bildiklerini gizleme davranışı nedeniyle öğrencilerin gözündeki öğretmen modelinin gücünün azalması bunda etkili olmuş olabilir.

ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, SBS nedeniyle matematik öğretiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki matematik öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek olduğundan öğretmenlere sorular sorulmuş ve ortaya çıkan sonuçlara göre öneriler üretilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerdeki genel başarı düzeyini artırmak için, öğrencileri en azından SBS ortadan kaldırılana kadar “sınav yoluyla öğrenme”ye (Topbaş, 2010) tabi tutmak faydalı olabilir. Bu şekilde, okulların sınava hazırlayan bir kurum olarak dersanelerin önüne geçmesi mümkün kılınabilir. Bu şekilde öğrencilerdeki stres düzeyinin düşmesi ve öğretmenlere olan saygılarının artması da sağlanabilir. Sınav yoluyla öğrenme sayesinde öğrenciler arasındaki derin uçurumların azalması da sağlanabilir.

Matematik okur-yazarlığı konusunda öğretmenlerin hizmet içi eğitime tabi tutulması faydalı olabilir. Öğrencilerdeki bu beceriyi geliştirebilmek için ayrıca sınıf içi iletişime matematiksel dili katmak faydalı olabilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Sınav sorularının bazılarının anlamsız ve soyut kalıyor olması sorununu ortadan kaldırmak için, uygulamalı matematik ile ilgilenen öğretmenlerin matematikle günlük hayat arasında daha fazla bağ kurması ve bu bağları eğitimcilerle paylaşması faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Açı Dershanesi (2010). 2010 SBS test ortalamaları ve standart sapmaları. <http://www.acidershaneleri.com.tr/sdetay.asp?did=98> adresinden 17.11.2010 tarihinde indirildi.
- ARIKAN, R. (2011). Araştırma yöntem ve teknikleri, Ankara: Nobel.
- AYTAÇ, K. (2009). Avrupa eğitim tarihi. Doğu-Batı Yayınları
- BÖKE, K. (2009). Sosyal bilimlerde araştırma, Kaan Böke (Der.) Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: 3-32. İstanbul: Alfa.
- ERDEN, M. (2000). Eğitimin toplumsal temelleri. İçinde Ersan Sözer (Der.) Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. No:700 Eskişehir
- GÜLTEKİN, M. (2000). Eğitimin tarihsel temelleri, İçinde Ersan Sözer (Der.) Öğretmenlik Mesleğine Giriş: 95-110. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları. No:700 Eskişehir.
- MEB (2009). Ortaöğretim kurumlarına geçiş sistemi. SBS 2009 sayısal Bilgileri. http://egitek.meb.gov.tr/Sinavlar/istatistikler/2009sbs/2009_Ortaogretime_Gecis_Sistemi_istatistiki_bilgiler.zip adresinden 14.010.2009 tarihinde indirildi.
- MEB (2012). Ortaöğretime geçiş sistemi, SBS 2012 Sayısal Bilgileri. http://www.meb.gov.tr/sinavlar/dokumanlar/2012/duyuru/SBS_SayisalBilgiler/OGS_sayisal_4.pdf adresinden 15.11.2012 tarihinde indirildi.
- MEB (2011). Ortaöğretime geçiş sistemi, SBS 2011 Sayısal Bilgileri. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2011/EGITEK/sbs2011BasinBulteni/03_2011_SBS_8TestSayisalBilgiler.pdf adresinden 22.10.2011 tarihinde indirildi.
- MİLES M.B., Huberman A.M. (1984). Qualitative Data Analysis: A Sourcebook of New Methods. Newbury Park, CA: Sage
- TOPBAŞ, E. (2010). Sınav yoluyla öğrenme yöntemine ilişkin öğrenci görüşleri: öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersi örneği. The Second International Congress of Educational Research, 29 Nisan-2 Mayıs, Antalya, Türkiye.
- YEŞİL, R. (2010). Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemleri, İçinde Remzi Y. Kıncal (Der.) Bilimsel Araştırma Yöntemleri: 49-77. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

